

Analytical Approach on the Effect of Architectural Competitions in Formation of Contemporary Architecture

Faezeh Eslami^{*۱}, Abbasali Sadeghi^۲

* ۱- Ph.D. Candidate, Department of architectural Engineering, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran

۲- Ph.D. Candidate, Department of Civil Engineering, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran

ABSTRACT

Every topic of architectural criticism is a branch of theoretical issues of architecture that is as a behavior and not just judgment and is an important part of the theoretical foundations of architecture, so that any change in various fields of design, based on architectural criticism. It is dependent and criticism has a serious and undeniable presence in our architectural life. Architectural competitions are one of the emerging points of design criticism. These competitions often lead to detailed and heated debates about how to judge and referee works, which indicates the serious presence of criticism. The results and judging of these architectural competitions will orient the society. In this study, the effect of architectural competitions on the culture and formation of architecture in the country has been studied. In this paper, the content analysis method is used. The data are taken from articles published in specialized journals and these works are considered as informed. It is recommended to modify the flow of design competitions, modify the structure at different levels, and determine the accuracy of the objectives of the regulations and their exact implementation.

Keywords: Criticism, Judging, Architecture, Culturization, Architectural Competitions.

All rights reserved to Civil & Project Journal.

www.cpjournals.com

نشریه عمران و پروژه Civil & Project Journal (CPJ)

رویکرد تحلیلی بر تأثیر مسابقات معماری در شکل دهی معماری معاصر

فائزه اسلامی^{۱*}، عباسعلی صادقی^۲

^{۱*} - دانشجوی دکتری، گروه معماری، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران

Faezeh.Eslami.a@mshdiau.ac.ir

^۲ - دانشجوی دکتری، گروه عمران، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران

sss1991b@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۷/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۷/۳۰

چکیده

هر مبحث نقد معماری شاخه‌ای از مباحث نظری معماری است که به‌منابه‌ی رفتار و نه داوری صرف می‌باشد و بخش پر اهمیتی از مبانی نظری معماری محسوب می‌شود، به‌طوری‌که هرگونه تحول در حوزه‌های مختلف معماری، بر پایه‌ی نقد معماری متکی است و نقد در زندگی معمارانه‌ی ما حضوری جدی و غیرقابل انکار دارد. مسابقه‌های معماری، از نقاط ظهور و بروز نقد معماری هستند. این مسابقه‌ها، اغلب مجادلات مفصل و داغی را دربارهِ نحوه‌ی قضاوت و داوری آثار به دنبال دارند، امری که از حضور جدی نقد حکایت می‌کند. نتایج و داوری این مسابقات معماری باعث جهت‌دهی در جامعه می‌شود. در این تحقیق به بررسی تأثیر مسابقات معماری در جریان فرهنگ‌سازی و شکل‌گیری معماری در کشور پرداخته شده است. در این تحقیق از روش تحلیل محتوا استفاده می‌شود. در این پژوهش داده‌ها از مقالات منتشر شده در نشریات تخصصی برداشت می‌شود و این آثار به‌عنوان مطلع در نظر گرفته می‌شود. اگر عامل اصلی در ساختار برگزاری مسابقات را هدف، ساختار، نتیجه دانست با توجه به اثرات و نتایج آن‌ها؛ اصلاح جریان مسابقات معماری، اصلاح ساختار در سطوح مختلف، تعیین دقت اهداف آیین‌نامه و اجرای دقیق آن‌ها پیشنهاد می‌گردد.

کلمات کلیدی: نقد، داوری، معماری، فرهنگ‌سازی، مسابقات معماری.

۱- مقدمه

اگر نقد در جامعه حضور نداشته باشد، ارزش واقعی آثار هنری مشخص نمی‌شود. چنانچه روند تحولات هنری در هر زمان بررسی نشود، به تدریج ادب و هنر گرفتار وقفه و رکود می‌شود و در پیچ‌وخم کوران راه تقلید فرو می‌ماند. بنابراین توجه به نقد و اهمیت دادن به آن جامعه، باعث رشد انسان‌های آنجا که هنرمندان و مخاطبان آثار می‌شود (رئیس و دانش پور، ۱۳۸۹، ص ۵۰). از آنجایی که مسابقات معماری به نوعی نقد تلقی می‌گردند، می‌توان با بررسی و نقد مسابقات معماری مسائلی همچون تأثیرگذاری آن در سیر معماری را بررسی نمود. اختلاف نظر در ارائه طرح از طریق برگزاری مسابقه یا ارجاع به مشاور همواره مطرح بوده است زیرا انتخاب یک طرح به عنوان بهترین اثر از طرف داوران که معمولاً از میان اساتید دانشگاهی و یا برجسته‌ترین افراد این رشته می‌باشند به عنوان تأیید روش و الگویی برای طراحی نسل جوان به حساب می‌آید، حال آنکه هر چه مسابقه بزرگ‌تر باشد میزان تأثیرگذاری آن بر روی نسل جوان بیشتر خواهد بود. به این ترتیب نقش داوران و سلیقه آن‌ها در الگوسازی حرکت برای جامعه حرفه‌ای خود را از نسل جوان بیش از پیش مشخص می‌شود و این مستلزم نظارت دقیق در انتخاب ایشان می‌باشد. در زمینه ارجاع طرح‌ها و برگزاری مسابقات معماری نظرات متفاوتی بیان شده است به طور مثال برخی از معماران همانند برنارد چومی معتقدند: " مسابقات معماری خوب نیستند چون برای مسابقه باید سریع کارکرد." و طباطبایی بیان می‌کند که " مسابقات و جوایز معماری وقتی که در جهان واقعی کاری از ما بر نیامد و حنایمان برای مردم رنگی نداشت و تخت پادشاهی معماران فروافتاده‌ایم و در لجنزار تباهی و بی‌عملی و بد نظری فرو رفتیم محافل خود را فربه کردیم تا جهانی بسازیم برای خود و در آن پادشاهی کنیم این جهان را در پناه مسابقات پرتعداد معماری و جوایز گوناگون داخلی و خارجی بنا کردیم هر گروه یکی از آن‌ها را به خود مختص کرد تا در آن فرمان براند و نام یابد و به پندار خلاف واقع کسی شدن و کاری کردن پر و بال بدهد جوایزی که تحت رسوایی گروه بازی آن‌ها از بام افتاده و مسابقاتی که با مداخلات فراقانونی دبیرخانه بر مشکلات موجود بیش از پیش افزود محل شد برای اینکه تازه کاران و غافلان از معنا خود را بیازمایند محلی شده است برای اینکه آشنایان با معنا و زمینه و تبار و مقصد معماری نقش و رنگ و خال و خط خود و دیگران را به فریبند" طباطبائی (۱۳۹۶، ۴۷). ولی در مقابل بزرگانی همچون لوکوربوزیه نیز با بیان اینکه: "معماری در لحظه‌ای از خلاقیت به وجود می‌آید" سعی در بیان شکلی ایده‌ها در لحظات، فارغ از هم ندارند بر این اساس می‌توان معماری را تجربه‌ای طولانی دانست که در زمانی سریع متناسب با تعریف هر پروژه ظهور می‌کند. مسابقات معماری از این دیدگاه دارای جنبه‌های هنری لازم به عنوان یک فرآورده ذهنی و پاسخگویی خلاقیت نوآوری و زیبایی می‌باشند. در برخی آثار برگزیده جایزه بزرگ معمار عناصر خوبی وجود دارد که قابل توسعه است به رغم تفاوت در اصول زیبایی‌شناسی این کارها وجوه مشترک بنیادی دارند که نشانه‌های گرایش پیش رو و جوان در معماری امروز است.

تاکنون جریانی به عنوان نقد در کشور وجود نداشته است و بیشتر در قالب گفت‌وگوهای شکل گرفته است که ضابطه‌مند نبوده‌اند. اما با این وجود نقد تأثیرات خود را به صورت پنهان در روند جهت گیری معماری می‌گذارد. تأثیر نقد در این زمره باعث جهت‌دهی به سیر شکل‌گیری بناهای آینده می‌گردد. نقد در مجلات و مسابقات معماری نیز با نمایان ساختن برخی معیارهای داوری باعث به جریان انداختن برخی الگوهای معماری در جامعه می‌گردد. علاوه بر این، از آنجایی که مخاطبان معماری به جز کارفرما مردمان و رهگذران نیز می‌باشد، لذا تأثیر نقد بر معماری که گاه به صورت پنهان رخ می‌دهد، بسیار فراگیر می‌باشد. در پژوهش حاضر سعی بر این است که زمینه‌های مختلف نقد و تأثیرگذاری هر یک بر معماری روشن گردد.

۲- نقد

نقد به مفهوم کلی آن، نوعی فعالیت انسانی است که حوزه‌ی کاربردی گسترده‌ای دارد. موضوع نقد شامل کلیه کارهایی است که انسان‌ها انجام می‌دهند یا کلیه چیزهایی است که می‌سازند. "نقد جزء لاینفک همه‌ی فرهنگ‌های بشری است. برخی از مهم‌ترین موضوعاتی که نقد با آن‌ها سروکار دارد عبارت‌اند از: ابزار (ساخته‌های دست بشر که هر یک کاربرد خاصی دارد)، اعمال (کارهایی که از منظری اخلاقی قضاوت می‌شوند)، قضایا (اظهارنظری‌هایی درباره صحت و درستی چیزی)، و اجرای حرکات ورزشی یا آثار هنری که در آن‌ها مهارت‌های معمولی مانند دویدن، آواز خواندن و داستان تعریف کردن به‌مراتب پیچیده‌تر از وسائلی هستند که در زندگی روزمره استفاده می‌کنیم" (گات، ۱۳۸۴، ص ۲۲۹)..

حائری (۱۳۸۷) معتقد است که نقد معرفی بنا نیست، وی اشاره دارد که نقد از مسئولیت برمی‌خیزد و ناقد شخصیت مسئولی است که برای خود رسالت یا مسئولیتی قائل می‌شود و نقد می‌کند. نقد با بحث شناخت همراه است. وی بیان می‌دارد اگر لغت «نقد» را در زبان فارسی از لغت «عیار» بگیریم، باید یک سری معیار، اصول و مبانی که از طریق تحقیق، تجربه و پژوهش به‌طور کامل برای نقاد اثبات شده است، با یک اثر مواجه شود نقد با داوری و قضاوت تفاوت دارد (حائری، ۱۳۸۷، ص ۵۵).

طبق بیان زرین کوب (۱۳۵۴) کلمه نقد در لغت بهین چیزی برگزیدن و نظر کردن است در دراهم، تا در آن، به قول اهل لغت، سره را از ناسره بازشناسند. معنی عیب‌جویی نیز از لوازم به‌گزینی است. نقد و نقادی را برابر سنجش و ارزیابی و حکم و داوری درباره امور می‌داند. برخی دیگر از نظریه‌پردازان نیز، نقد را همان «داوری درباره کیفیت و ارزش زیبا شناسانه اثر دانسته‌اند (Sharp, ۱۹۸۹, p۸). این واژه در فرهنگ معین به معنای «جدا کردن خوب و سره از بد و ناسره، تمییز دادن خوب از بد، آشکار کردن محاسن و معایب سخن» آمده است. لیکن از آنجا که «رأی زدن و داوری کردن درباره امور نیک و بد و سره و ناسره آن‌ها مستلزم معرفت درست و دقیق آن امور است (زرین کوب، ۱۳۷۳، ص ۶). بیشتر نظریه‌پردازان، نقد را به‌عنوان مجموعه‌ای از خاستگاه‌ها در نظر گرفته‌اند که در این حوزه، ابعاد کمی و کیفی بناها و ریشه‌های فکری طراح آن و تبعات اجتماعی و فرهنگی آن به بحث گزرده می‌شود (Sharp, ۱۹۸۹, p۹).

۲-۱- نقد معماری

نقد معماری از مباحث به نسبت فراموش شده در فرهنگ ماست، برای مثال در قرن پنجم امام محمد غزالی در کتاب "تهافت الفلاسفه" فلسفه و نقد را منع می‌کند. اساساً چنین تفکری سده‌های متمادی در فرهنگ ایران زمین باقی ماند و اثرات تاریک خود را در ساختارهای اجتماعی و سیاسی نهادینه کرد. سلطه این روند در مواجهه با جنبش‌های مدرنیستی در اروپا با انقلاب مشروطه در ایران شکسته شد و باب نقد و انتقاد در فضای اجتماعی و سیاسی ایران گشوده شد. اما در حوزه معماری، «معماری مدرن ایران، که در بسیاری موارد بس ارزشمند و نوآور بود، بی ارزش‌یابی‌ای درست، عنوان معماری معاصر گرفت و هرگز موضوع نقد واقع نشد و معماری مقلد شکل‌ها و شیوه‌های ساختاری گذشته ایران -برعکس- تعدادی هوادار و مداح یافت و آن نیز، به نقد نیامد» (فلامکی، ۱۳۸۹، ص ۵۷۶). در نشریات به‌ندرت مقاله‌ای قابل‌اعتنا در شرح و تحلیل آثار معماری دیده می‌شود، آنچه هست هم به‌طور معمول از جمله ترجمه‌ها و نوشته‌های غربی است و نه حاصل تفکر پژوهشگر ایرانی.

افشار نادری از دیگر منتقدان معماری معاصر ایران در مصاحبه‌ای ضمن معین کردن جایگاه نقد در تغییر روند تاریخ می‌آورد: «نقد معماری این امکان را فراهم می‌آورد که مفاهیم و زیبایی‌شناسی‌های نوین فارغ از پیش‌داوری‌های موجود بررسی شوند و ارزش آن‌ها درک شود، یعنی نوعی وجدان تاریخی نسبت به معماری به وجود می‌آورد. همین مسئله باعث می‌شود که نقد از جهتی

به گسترش ابعاد معماری و طرح افکار و دستاوردهای جدید بپردازد و از طرف دیگر پدیده‌هایی را که تاریخ آن‌ها گذشته است به دست تاریخ بسپارد. این مسئله‌ای است که حیات معماری به آن وابسته است. مانند جایگزین شدن سلول‌های مرده بدن با سلول‌های جدید که به ادامه حیات کمک می‌کند « (سمرقند، ۱۳۷۷، ص ۳۶). «نقد صحیح مستلزم توجه به سه جنبه است: مقایسه اثر با سایر آثار داخل کشور، پاسخ اثر به اهداف مورد انتظار و مقایسه اثر با آثار قبلی طراح که نشان‌دهنده سیر تحول حرفه‌ای اوست» (افشار نادری، ۱۳۷۷، ص ۱۶).

معماری یک‌رشته جهان‌شمول و مفهوم جامع است، هر قدر از جامعیت معماری کاسته شود، از معماری بودن فاصله می‌گیرد. پس معماری با جامعه، تکنولوژی، فرهنگ، هنر و زندگی سرو کار دارد. در واقع بر اثر تقلیل دادن معماری بود که اکنون معماری به قوطی تبدیل شده است. بنابراین حوزه نقد معماری با رشته‌های دیگر، جامعه‌شناسی، زیبایی‌شناسی، مهندسی، موسیقی و ... ارتباط دارد (حائری، ۱۳۸۷، ص ۶۶).

حائری (۱۳۸۷) ساخت‌وساز را با معماری متفاوت می‌داند. از نظر وی اثر باید پنج ویژگی داشته باشد تا وارد ساحت معماری گردد: این اصول شامل «شهریت»، «معقولیت»، «خلاقیت»، «هویت» و «عصریت» می‌باشد. شهریت، باید بستری که اثر قرار است آنجا ساخته شود، رعایت شود، که در غرب به این مسئله «کانتکسچوالیسم» گفته می‌شود. یعنی بنا لازم است شهریت داشته باشد. در مورد اصل مقبولیت نیز به این معنا است که بنا ایمنی و آسایش را تأمین کند و مسائل سازه، مصالح، همخوانی با محیط زیست و ... را داشته باشد. اصل بعد ساحت خلاقیت به شخص معمار و دانش و حوزه سازمان دهی خلاقش مربوط می‌شود. اصل هویت، یعنی تاریخ و فرهنگ نیز اهمیت و جایگاه خود را دارد. اصل عصریت هم باید گفت ما باید معماری زمان خودمان را به وجود آوریم (همان). دیدگاه حائری در رابطه با منتقد معماری این گونه است که ادراک فضایی معماری برای همه شکل می‌گیرد، اما از جهتی دیگر، کار نقد معماری تعالی و فرارفتن است، پس منتقد باید معماری باشد یا معماری را به خوبی بداند.

۲-۲- نقد در داوری

افشار نادری در مقاله‌ای با عنوان "آخرین تابو: مسئله پیشرفت، بحثی در مورد معیارهای داوری" می‌نویسد: «در درجه اول، آثار می‌بایست فقط به خاطر ارزش‌های معمارانه بررسی شوند، به این معنی که فارغ از هرگونه تأثیر بصری شیوه‌های ارائه و پرداخت و به عبارتی جنبه‌های نمایشی و صرفاً با توجه به ارزش و اعتبار معماری مورد داوری قرار گیرند. گام بعدی، دقت در فریب نخوردن است؛ توضیحاتی که به صورت استعاری، ایده‌های طراح را عنوان می‌کنند و اثر را در لفافی تبلیغاتی ارائه می‌کند. این نوع آگاهی بخشیدن عملاً غیرقابل‌انتقال است و در واقع برای استفاده‌کنندگان بنا، خالی از هرگونه ارزشی است. دقت در شهامت و استقلال داوری، به این معنی که ارزش‌گذاری مثبتی بر نام و شهرت هنرمند نباشد و بررسی اثر در رابطه با فرایند حرفه‌ای - هنری خلق آن صورت گیرد؛ امری که گونه‌ای تابوی تقریباً غیرقابل دسترسی است. توجه به نوع اثر و بررسی آن تنها با خودش؛ به این معنی که داوری یک کارخانه با یک مرکز فرهنگی امری کاملاً بی‌معنی است و تنها در صورتی مکان می‌یابد که هر اثر با توجه به امکاناتش بررسی شود و ضعف‌ها و قوت‌هایش مستقلاً بررسی شود، آنگاه نمره نهایی و مستقل هر اثر قابل‌مقایسه با دیگری است، و سرانجام آخرین و مهم‌ترین تابو: مسئله پیشرفت؛ پس از طرح تمامی مسائل عنوان شد، تنها یک مسئله باقی می‌ماند؛ مسئله‌ای که خارج از ارزش‌های درونی یک اثر باقی می‌ماند: معمار چه نقشی در پیشرفت فرهنگ معماری ایفا کرده است؟ و آیا این پیشرفت توجهی انسان‌مدارانه بوده است یا تنها وسواسی به اورژینال بودن؟ مسئله پیشرفت از مهم‌ترین مسائل معماری است، پیشرفت به معنی پیش‌بینی تحولات آینده و یافتن مصادیق معمارانه آن‌ها و ایجاد زمینه‌هایی برای جستجو و خلاقیت بدون پیشرفت مسلماً

معماری به سطح مد یا حداکثر سبک تنزل می‌یابد؛ نکته آن است که مانع شویم پیشرفت به وسواس به تنها هدف معماری و در واقع ابزاری کنترل‌کننده بدل شود» (افشار نادری، ۱۳۸۰، ص ۸۵).

۳- مسابقات معماری

بعد از یک جانشین شدن انسان و شکل‌گیری شهرها، به تدریج، مشاغل به صورت تخصصی در آمدند و معماری نیز به عنوان حرفه‌ای تخصصی مطرح شد. با قدرت گرفتن حکومت‌ها، معماری توان بروز بیشتری یافته در اختیار حاکمان، به عنوان ابزاری برای قدرت‌نمایی آن‌ها تبدیل گردید.

ویترویوس در ده کتاب معماری، در نقد خود از مسابقات معماری می‌نویسد: " حال اگر چنانچه سقراط آرزو داشت احساسات، عقاید، و دانش حاصل از مطالعه ما در برابر دیدگان آشکار و روشن بودن، شهرت و مداحی هیچ اثری نداشت و مردانی که از طریق درست و معین دوره تحصیلات به اوج دانش رسیده‌اند، تلاش از جانب خویش سفارشات می‌گرفتند. به هر حال، از آنجا که چنین چیزهایی به چشم ظاهر دیده نمی‌شود، و دانش نیا آموختگان بیشتر از دانش‌آموختگان مورد عنایت هستند و می‌دانم که در تلاش برای کسب افتخار با دانش نیا آموختگان رقابت نمایم و ترجیح می‌دهم گستره فضل و دانش خویش را با نشر این رساله به نمایانم". (ویترویوس، ۱۳۸۷: ۹۳)

ظهور انقلاب صنعتی در نیمه دوم قرن هجدهم و شکل‌گیری پدیده‌هایی مثل افزایش جمعیت شهرنشین مشکلات ناشی از آن ساختار شهرهای گذشته را دگرگون ساخته و نیازهای جدیدی را در جوامع شکل داد که به تدریج به تغییر ساختار کلی شهرها منجر شد. از طرفی، شکل‌گیری مدارس جدید معماری نیز باعث تغییر ساختار سنتی آموزش در این رشته و افزایش تعداد تحصیل‌کردگان آن شد. بدین ترتیب رقابت‌های معماران دچار تغییرات ساختاری و موضوعی گردید تا به تدریج به شکل امروزی آن درآمد. تأثیرات فراوان مسابقات معماری در ظهور معماری نئوکلاسیک انگلستان در قرن نوزدهم و شکل‌گیری مدرنیسم در قرن بیستم قابل مشاهده است. از جمله شاخص‌ترین این مسابقات می‌توان به مسابقه طراحی ساختمان نمایشگاه بین‌المللی انگلستان در سال ۱۸۵۰ م اشاره کرد به جوزف پاکستن با طرح " قصر بلورین " تحولی در عرصه کاربرد فلز و شیشه در ساختمان ایجاد کرد. (گیدین، ۱۳۸۱: ۲۱۶)

۳-۱- نمونه‌هایی از مسابقات بین‌المللی معماری

برگزاری مسابقات معماری که مقایسه راه‌حل‌های گوناگون برای یک طرح معماری را امکان‌پذیر می‌ساخت، موقعیت مناسبی برای بیان افکار معماری مدرن در سطح بین‌المللی به شمار می‌رفت. اولین مسابقه مهم بین‌المللی معماری در قرن بیستم، مسابقه طراحی ساختمان روزنامه شیکاگو تریبون با جایزه یک میلیون دلاری بود. از مشهورترین شرکت‌کنندگان این رقابت می‌تواند گروپیوس، می‌یر، ماکس تائوت، بیجوت، دویکر، لندبرگ هلم و آدولف لوس اشاره کرد که آثاری متفاوت ارائه کردند، اما ایده‌هایشان با سنت‌گرایان راه به جایی نبرد. (بنه ولو، ۱۳۷۷: ۱۰۱)

اما بدون شک مسابقه طراحی ساختمان کاخ مجمع اتفاق ملل در ۱۹۲۷ م به عنوان یکی از بزرگ‌ترین و مهم‌ترین مسابقات قرن بیستم به حساب می‌آید و رقابتی که در آن معماری مدرن برای اولین بار در یک صحنه بین‌المللی در مقابل معماری نئوکلاسیک آکادمی قرار گرفت. این مسابقه با ۳۳۷ پروژه از کلیه کشورهای جهان برگزار گردید که از میان شرکت‌کنندگان آن

می‌توان به هانس می‌یر، ویتور، فیشر اسن، ویجدولد، لوکوربوزیه و پیر ژانر اشاره کرد که آثار خود را در میان انبوه آثار نئوکلاسیک ارائه کرده بودند اگرچه این رقابت نیز در نهایت با شکست لوکوربوزیه و دیگر معماران نوگرا همراه بود اما می‌توان آن را نقطه عطفی در تاریخ معماری مدرن و زمینه برای آشنایی عموم با معماری نوین و همچنین یکی از عوامل پیدایش اتحادیه جهانی معماران معاصر دانست. (گیدیون، ۱۳۸۱: ۴۳۲)

امروز برگزاری مسابقات معماری پدیده‌ای بسیار رایج در سطح بین‌المللی است و راهکاری معمول برای انتخاب طرح‌های مناسب و ایده‌های جدید از طرف نهادهای مختلف دولتی فرهنگی و هنری شناخته می‌شوند.

۲-۳- مسابقات معماری در ایران

در ایران باستان سابقه مطلوبی از برگزاری مسابقات معماری وجود ندارد اما همواره حاکمان برای طراحی کارهای خود از هنرمندان مشهور دعوت می‌کردند که خود نمونه‌ای از رقابت برای انتخاب بهترین‌ها بوده است. در دوره پهلوی، با ورود نهضت مدرنیسم ایران مسابقات معماری نیز به تدریج در کشور شکل گرفت. اسناد برگزاری این مسابقات در روزنامه اطلاعات و همچنین زندگینامه مهندس وارطان موجود است. در دهه‌های ۴۰ و ۵۰ پس از شکل‌گیری نسل‌های اولیه معماران تحصیل‌کرده داخلی، رشد اقتصادی کشور و تغییر ساختار اقتصادی و اجتماعی شهرها، مسابقات معماری نیز ساختار و شکل بهتری یافت. از جمله معروف‌ترین این رقابت‌ها می‌توان به رقابت بین‌المللی طراحی کتابخانه ملی ایران و طراحی برج آزادی اشاره کرد. (جواهریان، ۱۳۸۷: ۳۲)

با پیروزی انقلاب اسلامی، شروع جنگ تحمیلی و بروز تغییر و تحولات بنیادی در کشور در دهه ۶۰ ش عرصه معماری کشور نیز دچار تحولات اساسی گردید. به علت بروز جنگ نزدیک به یک دهه ساخت‌وساز در کشور تقریباً متوقف شد. از طرفی، بسیاری از شرکت‌های معماری دچار تغییرات اساسی گردیده و یا منحل شدند و شرکت‌های جدید و تأسیس با نیروهای جوان و جایگزین آن‌ها گشت. در این دهه حدود ۷ مسابقه معماری در کشور برگزار گردید. (بسکی، ۱۳۷۷: ۳۲)

با پایان جنگ و از سرگیری ساخت‌وسازها در کشور در اوایل دهه ۷۰ ش معماری کشور نیز رشد خود را دوباره از سر گرفت و رقابت‌های معماری نیز به تدریج حیاتی دوباره یافتند به این ترتیب تنها در ۶ سال اولین ۱۰۳۵ مسابقه معماری در کشور برگزار شد. در این میان، مسابقه طراحی فرهنگستان‌های جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۷۳ ش، در جریان مسابقات معماری کشور به حساب می‌آید. ابعاد پروژه، جوایز قابل توجه تعداد شرکت‌کنندگان و مسائل ایجادشده در انتخاب طرح اجرایی بحث‌های زیادی را در میان جامعه معماری ایجاد کرد. (بسکی، ۱۳۷۷: ۳۲)

از جمله شاخص‌ترین مسابقاتی که در دهه ۷۰ ش در کشور برگزار گردید می‌توان به مسابقه کتابخانه ملی در سال ۱۳۷۴ ش اشاره کرد. این مسابقه که به صورت محدود و میان پنج دفتر مشاور برگزار گردید و در نهایت به انعقاد قرارداد و ساخت مجموعه در اراضی عباس‌آباد منجر شد. از مسابقات شاخص کشور در این زمینه می‌توان به مسابقه مجموعه سینمایی آزادی در سال ۱۳۷۶ ش اشاره کرد.

افزایش برگزاری تعداد مسابقات، نیاز به تدوین قانونی برای نتیجه‌گیری بهتر و همچنین جلوگیری از بروز تخلفات را بیش از پیش آشکار ساخت. در سال ۱۳۷۶ش پیش‌نویس آیین‌نامه مسابقات معماری و شهرسازی از طرف وزارت راه و شهرسازی تهیه شد. این آیین‌نامه بر اساس مطالعات انجام‌گرفته توسط دکتر ایرج اعتصام و همکاران وی تحت عنوان "سازمان‌دهی و مدیریت مسابقات معماری ساختمان‌های عمومی ایران" و در پنج جلد ارائه گردید. در نهایت، در اوایل دهه ۸۰ش تحقیق از طرف فرهنگستان هنر برای ساماندهی و قانونمند کردن مسابقات معماری، تحت عنوان "آیین‌نامه جامع مسابقات معماری معماری و شهرسازی" تهیه گردید. بررسی سابقه روند برگزاری مسابقات در کشور نشان‌دهنده افزایش میزان برگزاری مسابقات در کشور از سال ۱۳۷۰ است و حاکی از این است که تعداد مسابقات ناموفق نیز در این دوره افزایش داشته که حاکی از افزایش نابسامانی در جریان مسابقات معماری است. مسابقات معماری معماری، به طراحی مفهومی و طراحی بنای مشخص تقسیم می‌شوند:

طراحی مفهومی در نوع خود - به جهت آزادی فکر و خلاقیت گسترده- از جذاب‌ترین مسابقات معماری و شهرسازی دنیا به شمار می‌روند. در این نوع طراحی به قول استاد محمد منصور فلامکی "به فضا، به معنا و مفهوم انتزاعی آن و هنوز پیش از آنکه پدیده‌ای به نام معماری به معنای خاص آن را پذیرا شود، می‌پردازند." مسابقات معماری بنای مشخص نیز که شاید عمومیت زیادتری داشته باشند- می‌توان از جذابیت خاص خود در جامعه تخصصی برخوردار باشد مهم‌ترین نکته جذاب در این نوع مسابقه، امکان اجرایی بودن طرح‌هاست به نظر می‌رسد طراحی و اجرای "ایوان مدائن" یکی از قدیمی‌ترین نمونه‌های این نوع مسابقات باشد

۳-۳- ساختار برگزاری مسابقات و نقایص موجود

بعد از یک دهه رکود و با شکل‌گیری دوباره بازار ساخت‌وساز در کشور، مشاوران نیز به تدریج توانایی جذب پروژه از طرق گوناگون در بازار را شناخته و دیگر تمایلی به شرکت در مسابقات معماری آزاد نداشتند. امروزه اغلب مشاوران کشور تنها حاضر به شرکت در مسابقات معماری محدود و دعوتی هستند یعنی جایی که اغلب کارفرما هزینه بخش طراحی اولیه را پرداخت می‌کند که این موضوع نیز حاکی از وجود اشکالات ساختاری در جریان مسابقات معماری کشور است. مهم‌ترین عنصر تأثیرگذار در برگزاری یک مسابقه موفق موضوع آن است اینکه چه طرحی برای چه منظوری و با چه آینده‌ای به مسابقه گذارده شده است، یکی از مهم‌ترین موضوعات پروژه‌های عمومی است که معمولاً بر جامعه تأثیر می‌گذارند که پروژه‌های عمومی را اغلب مشاوران می‌سازند که آن‌ها هم در جایزه معمار شرکت نمی‌کنند ظاهراً یکی از دلایل آن هم کارفرمای این پروژه‌هاست. مطابق نظر کاتوزیان "به اعتقاد من مسئله معماری در ایران عمدتاً کارفرما است. چه خصوصی و چه عمومی. اعمال نظر کارفرمایان آن قدر زیاد است که نتیجه عملاً دیگر کار مشاور نیست. آثار معماری "برآیند تعامل دو سوبه طراح و کارفرما است" (حجت، ۱۳۸۷: ۱۱۰) که تأثیر این دو عامل را در جریان مسابقات نیز می‌توان بررسی کرد. مسابقات معماری امروز در کشور، در بخش شرکت‌کنندگان بیشتر در دو حوزه گروه‌های معماری و دانشجویان فعال بوده و بخش‌های دیگر جامعه مهندسان مشاور نقش بسیار کم‌رنگی در این حرکت دارد. در بخش برگزارکننده نیز بیشترین نقش را بر عهده دستگاه‌های دولتی است و بخش خصوصی نقش کمی را ایفا می‌کند فعالیت بیشتر این نهاد نیز می‌تواند پویایی بیشتری را در جریان مسابقات ایجاد کند. البته، اعتماد نداشتن به نتیجه داوری و پایبند نبودن برگزارکننده به تعهدات خود نیز در این موضوع بی‌تأثیر نبوده است. بدین ترتیب امروز اغلب شرکت‌کنندگان را در مسابقات

جوانان کم تجربه در بازار حرفه‌ای تشکیل می‌دهند که این موضوع نتیجه‌ای جز کاهش سطح کیفیت مسابقات نداشته است و موجب جدایی هرچه بیشتر پروژه‌های طراحی و اجرا گردیده است.

بدون شک حضور نیروهای جوان عامل مؤثری در بروز خلاقیت و ایده‌های نو در جریان معماری کشور است، لیکن شرکت مشاوران و متخصصان نیز تنها باعث افزایش سطح کیفی مسابقات شده، بلکه به دلیل آشنایی آن‌ها با مسائل اجرایی کشور باعث اجرایی‌تر شدن طرح‌ها و کاربردی کردن آن‌ها نیز می‌گردد.

۴- مسابقه جایزه معمار

آثار منتخب معماری معاصر ایران در قالب جایزه معمار در دهه گذشته شاهد به وجود آمدن یک موج مثبت در میان معماران مخصوصاً معماران جوان و ایجاد یک جریانی در جامعه معماران ایرانی گردید. مجله معمار و جایزه معمار بخشی از این سامانه‌اند تا بتوانند معماران مستعد و به‌خصوص جوان و آثار برجسته و قابل تأمل معماری را شناسایی، ارزیابی کرده و از طریق معرفی آن‌ها باعث اشاعه ارزش‌های معماری شوند، جریانی که در نهایت به فرهنگ‌سازی در معماری منجر شود. از این رو تأکید جایزه بر کارهای ساخته‌شده است و معیارهایی چون:

- خلاقیت و نوآوری در طراحی و نوآوری در کاربرد مصالح و فناوری ساختمان.
- مواجهه خلاقانه با مشکلات خاص پروژه از جمله: محدودیت‌های اقتصادی، شرایط خاص سایت از نظر ابعاد و اندازه‌ها، ضوابط و رویه‌های قانونی (به‌ویژه در شهرها)، دشواری‌های فنی و ...
- دقت و نوآوری در طراحی جزئیات.
- توجه به محیط پیرامونی و شرایط اقلیمی، ارزش‌های زیست‌محیطی و تعهدات اجتماعی.

در دستور کار داوری دوره‌ها متعدد قرار گرفته است. در جمع‌بندی جایزه مسابقه معماری می‌توان به نکات زیر اشاره کرد:

- رقابت نزدیک به ۹۰۰ گروه معماری در طی یک دهه برگزاری مسابقه معمار و مشارکت بیش از ۷۰ معمار ایرانی (داخل و خارج کشور) به‌عنوان داور و گروه داوری ... نشان از گستره وسیع این جایزه است. تداوم جایزه در طی ده دوره درحالی‌که این جریان از حمایت نهادهای دولتی برخوردار نبوده و به‌صورت مستقل و با حمایت بخش خصوصی این تداوم شکل گرفته است و از دیگر نکات مهم است و در نوع خود رویدادی در خور توجه به شمار می‌رود (بسکی، ۱۳۸۹).
- به‌طور کلی می‌توان گفت در طی این دوره‌ها، نسل جدید در معماری ایران که عمدتاً شامل معماران زیر ۵۰ سال را شامل می‌شود وارد عرصه کار حرفه‌ای شده‌اند و جریان‌های جدید معماری ۲۰ سال اخیر که تحت پوشش مستندسازی و ارزیابی جایزه معمار قرار گرفته است، دنباله‌رو جریان ۳۰ سال اخیر معماری جهان است (هاشمی، ۱۳۹۱).

گزارش‌های داوری ارزش‌هایی شامل جسارت، مناسب زمان بودن، پوسته پردازی، استفاده از خاصیت بیانی مصالح، ابهام فضایی، زبان هنری قوی، سادگی مینیمال، ارتباط با محیط اطراف، زیبایی و اثرگذاری، داشتن استراتژی، مشارکت با شهر، مهارت در طراحی و پرداخت و ارتباط ساختاری با متن اجتماعی و جغرافیای محیط از ویژگی‌های معماری این دوره دانسته‌اند. اما روی هم رفته در آثار ارائه شده و به خصوص آثار معماران جوان شرکت کننده در این دوره‌های جایزه معمار هنوز ... مستقل یا مکمل آنچه در معماری ۳۰ سال اخیر دنیا بروز یافته است دیده نمی‌شود (افشار نادری، ۱۳۸۹). از سوی دیگر هنوز معماری ساخته شده در این سال‌ها به شدت نخبه‌گراست و برای آنکه به عنوان جریان الگوساز بتواند به عنوان مرجع ساخت‌وسازهای عمومی قرار گیرد فاصله وجود دارد.

هاشمی (۱۳۹۱) در جمع‌بندی مجموعه کارهای ارائه شده توسط معماران جوان که آثارشان در مسابقه جایزه معمار ارائه و ارزیابی شده است شش عرصه را بر می‌شمرد که معماران جوان در حال جستجو و کسب تجربه و پرورش استعدادها می‌توانند به دست آورند. این شش عرصه نشانگر ویژگی‌های کیفی معماری آن‌ها نیز می‌تواند به شمار رود.

- مهارت‌های آفرینشی و بیانی، شامل دو نوع چیره‌دستی، یکی تجریدی و دیگری فن‌گرا، در خلق ایده و شکل بخشیدن به آن، نهایتاً در پرداخت جزئیات.
- بینش، که مقدم بر مهارت و راهبر آن است.
- منابع الهام، که یا مثل شکل و ساختار و کارکرد در خود معماری‌اند و یا مثل علم و فلسفه و سیاست در بیرون از معماری و، در حال یا شکلی‌اند یا غیر شکلی، یا ثابت‌اند یا متغیر، یا ایرانی‌اند یا غیر ایرانی.
- راهبرد، که از بینش و منبع الهام سرچشمه می‌گیرد، و تنها پس از ممارست طولانی و پایان دوره‌ی جستجوگری و رشد و بلوغ در روش به دست می‌آید. دو راهبرد که بسیار شناخته شده‌تر هستند یکی ساختارگرایی است به معنی تفوق شکل و ساختار بر کارکرد و برنامه، و دیگری در نقطه مقابل آن، عملکردگرایی که در نبود قدرت خلق شکل و ساختار از قواعد ترکیب کمک می‌گیرد.
- شخصیت که معرف رابطه معمار با مشتری است، اما بر کیفیت کار نیز اثر می‌گذارد. دو رکن عمده شخصیت عبارت‌اند از اعتماد به نفس و انعطاف‌پذیری مثبت. انعطاف‌پذیری مثبت مستلزم داشتن قدرت خلاقه بالا و توان استفاده از راهبرد ساختارگرا برای تولید گزینه‌های متفاوت است.
- سطح، که بر آینه کسب تجربه و پختگی در پنج شاخص قبلی است و می‌توان آن را به سه مرتبه تجربه‌گری، بلوغ نسبی و بلوغ کامل تقسیم کرد. بالاترین مرحله آن، استقلال فکر و روش و گذار از مرحله تأثیرپذیری به تأثیرگذاری است.

و به دلایل زیر این جایزه نقش مؤثری در یک دهه گذشته معماری ایران داشته است:

- ایجاد فضای رقابت در زمینه فعالیت‌های معماری جامعه.
- تشویق فعالیت‌های معماری با کیفیت بالا و نیز مستندسازی آن‌ها.
- شناسایی استعدادهای بالقوه و ناشناخته و معرفی آن‌ها به جامعه حرفه‌ای و مخاطبان عام.
- به ارمغان آوردن نوعی اعتبار و اعتماد به نفس حرفه‌ای برای معماران جوان.
- زمینه‌سازی برای ورود معماران و عرضه کار آن‌ها به سطوح جهانی.
- زمینه‌سازی برای دگرگونی فضای علمی و نظری معماری.

- بسترسازی برای تغییر سطح، گفتگو، نقد و ارزش‌یابی معماری.

۴-۱- ارزیابی معیارهای داوری در دو دهه اخیر جایزه معماری

معیار وسیله سنجش است ی که همه داورانی که ارزش کاری را می‌سنجند ناگزیرند اعتبار آن را قبول داشته باشند، به شرط آن که ارزش کار قابل سنجش باشد. یعنی بتوان آن را درون یک نوع یا رده هنری قرار داد. نکته تکمیلی این که مخاطب ارزش مورد داوری مردم عادی اند ولی تشخیص آن نیازمند خبرگی است. مهم تر از این ها هدف داوری است. چرا باید خبرگان ارزش ها را بسنجند و به مردمان و غیر خبرگان اعالم کنند؟ پاسخ این است که به این وسیله ارزش ها ترویج می‌شود و ذوق عمومی بال می‌رود. به این ترتیب کارکرد هنر، کوشش هنرمندان در بال بردن ذوق عمومی از طریق خلق آثار هنری است. لذا می‌توان به نقش پر اهمیت جایگاه خبرگان در پروسه داوری و بررسی رفتار آنان در حین قضاوت اذعان کرد. در این مرحله به تفکیک سالهای ۱۳۸۵ الی ۱۳۹۰، به ازای هر سال دو نمونه منتخب از بناها را انتخاب نموده ایم و به بررسی سخنان داوران در مورد این آثار منتخب می پردازیم تا به بررسی نحوه نقد و داوری آنان از منظر تقسیم بندی های انجام گرفته شده توسط وین اتو پردازیم. این موضوع قابل توجه هست که به دلیل چاپ نشدن فرایند داوری در سال ۱۳۸۶، و نبودن مطالعات داوری حذف شده است. چنانچه این موضوع برای تمامی سال هایی که مسابقه معمار برگزار شده است، پرداخته شود می‌توان ارزش و اهمیت تعدادی از داوران را نسبت به سایرین مورد قضاوت قرار داد تا هیات داوران جایزه معمار بتواند به یه ترکیب داوری ثابتی دست یابد. خانم سهیلا بسکی که مسولیت چندین دوره جایزه معمار را بر عهده داشته است با انتقاد از نحوه داوری و اظهار نظر های تعدادی از داوران معتقد است که: " به نظر می‌رسد یکی از مسائلی که در نقد معماری نباید به آن پرداخت، مسئله ی کرکسیون کردن آثار است. اصولاً داور در مقام مدرس دانشگاه نیست که پروژه ها را کرکسیون کند و ضمن راهنمایی معماران، راه‌حلهایی جهت بهتر شدن پروژه ارائه نماید. به‌عنوان نمونه می‌توان به موارد زیر اشاره نمود. " و دارد ایراد کمی پالن می‌توانست بهتر حل شود"، " نرده ها هم اگر از مصالح بنایی بود، شاید احساس بهتری می‌داد"، " به نظرم در کنار آشپزخانه به فضای صبحانه خوری احتیاج هست"، " در پلان یک سری اشکالات وجود دارد"، " ترجیح می‌دادم که حجم از دو سمت فشرده نشود"، " ساختمان می‌توانست به‌صورتی طراحی شود که جزئی از باغ باشد. " (بسکی، ۱۳۸۷). در جدول زیر نمونه‌هایی از آثار معماری منتخب آمده است.

جدول ۱- نقد نمونه هاری معماری منتخب جایزه معمار

تصویر	تعریف نقد	معیار نقد
مجتمع مسکونی موج در تهران. کار آذری (۱۳۸۵)		
	<p>شیخ زین الدین: این کار مشابه آثار آنتونی گائودی می‌باشد. گر در شهری هشت ساختمان شبیه گائودی ساخته شود دیگر نمی‌توان در آن شهر زندگی کرد.</p> <p>حکیم: این ساختمان به شیوه التقاطی کار شده است و حال آن‌که از زمان التقاط گرایبی صد سال است که گذشته است.</p>	نقد معیاری
	<p>شریفی: من اصل این نوع معماری را دوست ندارم. قضیه ای شخصی است و گائودی را هم دوست ندارم.</p>	نقد تفسیری
	<p>شکوهیان: خیلی از فضاها از نورگیر نور می‌گیرند و تناسب خوبی ندارند. و فضاهای هال در پالن به خوبی رعایت نشده و برای رسیدن به فضاهای خصوصی باید از فضاهای عمومی بگذرید.</p>	نقد توصیفی
آپارتمان مسکونی دولت در تهران، کار شرافتی، اسالمی و ایلخانی (۱۳۸۵)		
	<p>شریفی: این پروژه را به این دلیل انتخاب می‌کنم که در زمینی با عرض بسیار کم به صورت خیلی ساده و منطقی کار کرده است.</p>	نقد معیاری
	<p>شیخ زین الدین: نکته مهم آن سادگی پالن و اینکه پالن مواد فضا شده است. و فضا به واسطه سقف و عناصر دیگر به فضا تبدیل نشده است. و معمار مهارت ایده ای داره که محدودیت را به یک فرصت خوب تبدیل کرده است</p>	نقد توصیفی
ساختمان تجاری، اداری ولیعصر تهران. ریاحی فرد و رضوی نیکو (۱۳۸۸)		
	<p>افشار نادری: این پروژه مشابه ساختمان تهرانپارس علیرضا تغابنی است و البته با آبو هوا و اقلیم ایران سازگار است.</p>	نقد معیاری
	<p>شیخ زین الدین: من این کار را می‌پسندم ولی میترسم که در هوای آلوده تهران زود پیر شود.</p> <p>فرانکو میکوجی: این پروژه برای یک گاری هنری مناسب تر می‌بود.</p>	نقد تفسیری
	<p>دانشمیر: مهم ترین مشخصه پروژه سازمان دهی حجمی آن در سایت هست. جدا شدن از ضلع جنوبی و فاصله گرفتن از آن مهم ترین دستاورد این پروژه هست.</p>	نقد توصیفی
آپارتمان مسکونی آبادان. مهدی زاده (۱۳۹۰)		
	<p>علیزاده: اسلوب طراحی مصالح و جداره ها منطبق با اقلیم منطقه بوده است.</p> <p>افشار نادری: پروژه در عین حال که ساختار و چهره ای معاصر دارد ارتباط ظریفی را با معماری سنتی جنوب ایران برقرار می‌کند.</p> <p>شیردل: طراحی در چارچوب یک نظام معماری تحت تأثیر جریان سومدرنیسم معماری قرن بیستم</p> <p>بس: ارائه تفسیری از معماری قرن بیست و یکم و جهت گیری به سوی معماری بین‌المللی. کشف فصل مشترک های سنت و تکنولوژی</p>	نقد معیاری
	<p>هاشمی: هیچ نکته قابل توجهی در فضاهای داخلی ساختمان دیده نمی‌شود</p>	نقد تفسیری
	<p>بهرام شیردل: ارتباط ساختاری با متن اجتماعی و جغرافیای محیط. ایجاد مکانی قابل تصرف... کامران افشار نادری: پروژه ای که درک صحیحی از ظرف مکانی و زمانی خود دارد</p>	نقد توصیفی

آثار معماری می بایست فقط به خاطر ارزش‌های معمارانه بررسی شوند، به این معنی که فارغ از هرگونه تأثیر بصری شیوه‌های ارائه و پرداخت و به عبارتی جنبه‌های نمایشی و صرفاً با توجه به ارزش و اعتبار معماری مورد داوری قرار بگیرند. و دقت و شهامت و استقلال داوری، به این معنی که ارزش‌گذاری مثبتی بر نام و شهرت نباشد بررسی اثر در رابطه با فرایند حرفه‌ای و هنری خلاق آن صورت بگیرد. آن چه که از برآیند و نقد نظرات داوران در مسابقه جایزه معمار می‌توان استنباط نمود عدم آگاهی و توانایی در نقد معماری در تعداد کثیری از داوران به دلیل درگیری با پروژه‌های اجرایی و ساخت و همچنین اعتقاد نداشتن به مقوله نقد در داوری مسابقات می‌باشد که گاهی شاهد نقد شخصی و تفسیری در حین مسابقات بوده ایم که منجر به نزول کیفیت داوری می‌شد.

۴-۲- تأثیر نتایج مسابقات جایزه معمار

مهوش مهرافشان در زمینه نواقص ارزیابی آثار متقد است: "در عین حال فکر می‌کنم بازدید داورها از بناها هم مهم است. هیچ وقت از بخش‌های بد عکاسی و فیلمبرداری نمی‌شود". می‌خواهم به این نکته اشاره کنم که بین خیلی از جوانان این فکر گسترش پیدا کرده که باید به نحوی کار کنند که در جایزه معمار برنده شوند و بدین ترتیب به نظر می‌رسد انتخاب‌ها یک نوع جهت‌گیری به جوانان می‌دهد و باید به این موضوع توجه کرد. پدیده‌ای که امروز با آن مواجه هستیم تعدادی "شرکت‌کننده حرفه‌ای مسابقات!" است. از آنجا که داوری یک امر نسبی است و داور لازم نیست به تمامی تبعات آموزشی، اجتماعی و جنبه‌های مختلف انتخاب خود توجه داشته باشد برای غنای نیازهای فکری جامعه حرفه‌ای و جنبه‌های آموزنده آن می‌بایست توجه داشت.

مسابقات معماری در حقیقت گفتمانی تخصصی میان اعضای یک جامعه حرفه‌ای است که در آن طرح‌ها بر حسب نوع نگرش و سلیقه طرفین و عمدتاً مبتنی بر آخرین شیوه‌های معماری غربی و یا اقتباس از الگوهای معماری سنتی انتخاب می‌شوند. (حجت، ۱۳۸۷: ۱۱۴). لیکن یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های برگزاری مسابقات معماری ایجاد الگو در سطح جامعه معماری است. نگرش ذهنی یک معمار می‌تواند بهتر یا بدتر شدن جهان کمک کند.

همچنین خانی زاده به جریان‌سازی مسابقات معماری معتقد است و بیان می‌کند که: "در پشت پرده پر سر و صدا و غوغای هیاهوی معماری معاصر ایران نشریات در حال فرهنگ‌سازی جریان‌سازی و کمک به ارتقای معماری ایران هستند و عجب از اینکه هنوز هم این روند ادامه دارد عرضه‌های نوع اگر در معماری ایران مطرح شده است دلیل آن را باید در لابلاهای صفحات مجله جستجو کنیم مجله در پی ایجاد ارزش‌های جدید- شما بخوانید آمال و ایده‌های جدید برای معماری ایران- هستند سردبیران و اعضای تحریریه‌ها در حال تاریخ‌نویسی/ساز برای معماری امروز ایران هستند." (خانی زاده، ۱۳۹۶، ۴۷).

۵- نتیجه‌گیری

هدف اصلی معماری برآوردن نیازها و خواسته‌های کاربران با هدف ارتقاء کیفیت زندگی آنان است. در این میان مسابقات معماری نیز عمدتاً به صورت گفتمانی میان متخصصان صورت می‌گیرد، که با افزایش میزان نظارت و مشارکت عمومی، می‌تواند به سطح کیفی قابل قبولی دست یابد. البته، این موضوع مستلزم دو فعالیت آموزش و ارتقاء فرهنگ عمومی در زمینه شناخت هویت اصیل معماری بومی و اصلاحات ساختاری در فرآیند برگزاری مسابقات است. مقوله آموزش عمومی بر عهده

نهادهای فرهنگی کشور است و اصلاح ساختار برگزاری مسابقات که در حوزه فعالیت نهادهای تخصصی می‌باشد توسط تحلیل، نقادی بازخوردی به عملکردهای پیشین صورت می‌پذیرد. در این راستا وجود قوانین نافذ و کارآمد می‌تواند به‌عنوان عامل زیربنایی و هماهنگ کننده مسابقات نام برد. در ایران از سال ۱۳۷۶ با فراهم کردن پیش‌نویس آیین‌نامه جامع مسابقات معماری و شهرسازی توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی سعی در ساماندهی قوانین و دستورالعملهای اجرایی شد. به نظر می‌رسد ضرورت وجود یک نهاد مدیریتی برای پوشش کامل مسابقات می‌تواند راه‌گشا باشد. عامل دیگر شفافیت در تمامی مراحل و پایبندی به تعهدات، ارزش‌ها، اصول و معیارها و دستورات اخلاق حرفه‌ای است که لازمه برگزاری یک مسابقه موفق است. نکته دیگر ایجاد زمینه رشد نوآوری و خلاقیت در شرکت‌کنندگان و توجه کافی به خلق آثار ماندگار با پرهیز از فعالیت‌های مشابه است که دقت در انتخاب هیئت داواری را بیش از پیش مورد تاکید قرار می‌دهد وجود کثرت مسابقات برگزار شده در سال‌های اخیر جامعه حرفه‌ای ایران می‌بایست به دنبال کشف ظرفیت‌های لازم برای برگزاری هر چه بهتر مسابقات باشد در این میان بررسی و تحلیلی نحوه نگرش و برخورد علمی در معماری روز دنیا می‌تواند کمک شایانی به رشد کیفیت این جریان داشته باشد.

۶- مراجع

- اصول اساسی مسابقات معماری و شهرسازی. (۱۳۷۷)، مجله معمار، ش ۱، ص ۴۶-۴۹.
- آئین‌نامه جامع برگزاری مسابقات معماری و شهرسازی، اسلامی، سید غلامرضا. (۱۳۸۷)، مدیریت ارگانیک. مکانیزم بازخورد، نشریه برگ فرهنگ، ش ۱۹، ص ۵۳-۶۰.
- بنه ولو، لئوناردو، (۱۳۷۷). تاریخ معماری مدرن، ترجمه حسن نیر احمدی، مهندسان مشاور نیرسان.
- پنهان آموزش معماری، حجت، عیسی و دیگران، (۱۳۸۷) سومین همایش آموزش معماری، پردیس هنرهای زیبا، دانشکده معماری دانشگاه تهران، ص ۱۰۹-۱۲۹.
- تاریخ نویسان/ سازان معاصر: اهمیت مجلات در معماری امروز ایران، چند پرسش از مسئولین و یک پیشنهاد برای یاران رسانه، خانی زاده، شهریار. (۱۳۹۶)، هنر و معماری، ش ۴۷، ص ۶-۷.
- جوایز معماری در کشورهای دیگر، ترجمه مخبر، عباس. (۱۳۸۶)، مجله معمار، ش ۴۶، ص ۱۵-۱۸.
- رویکردی تحلیلی به عملکرد برگزاری مسابقات معماری در ایران، اسلامی، سید غلامرضا؛ سلیمانی، محمدرضا. (۱۳۹۱)، هنر و معماری، ش ۵، ص ۹۳-۱۰۸.
- فضا، زمان، معماری، گیدئون، زیگفرد. (۱۳۸۱) ترجمه منوچهر مزینی، تهران: شرکت انشارات علمی و فرهنگی.
- مثبت و منفی در تجربه مسابقات، میرمیران، هادی. (۱۳۷۷) مجله معمار، ش ۱، ص ۴۴-۴۵.
- مرور تجربه ایران، بسکی، سهیلا. (۱۳۷۷) مجله معمار، ش ۱، ص ۳۲-۳۶.

مسابقه، افشار نادری، کامران. (۱۳۸۰)، مجله معمار، ش ۱۴، ص ۱۴-۱۵.

مسابقه‌های بین‌المللی معماری، مهدوی، شهرزاد. (۱۳۷۷) مجله معمار، ش ۱، ص ۳۷-۴۳.

معماری، مسابقات و تجربه ی "جایزه ملی"، اسماعیلی، مرتضی. (۱۳۸۷)، کتاب ماه هنر، ش ۱۲۴، ص ۸۲-۸۷.

نام از آن اوست، طباطبایی، سید محمد باقر. (۱۳۹۶)، هنر و معماری، ش ۴۷، ص ۴۴.

نگاهی اجمالی به جایزه بزرگ معمار، افشار نادری، کامران. (۱۳۸۴)، مجله معمار، ش ۳۰، ص ۳-۴.

نماد دو پهلوی: برج شهید/ میدان آزادی، جواهریان، فریار، ترجمه آزیتا ایزدی، (۱۳۸۷)، مجله معمار، ش ۵۱، ص ۳۲-۴۰.